

## University of Groningen

### Hoe lang zijn ouders aansprakelijk wegens slecht bewind?

ter Haar, J.H.M.

*Published in:*  
 Tijdschrift Erfrecht

*DOI:*  
[10.5553/TE/187416812016017005003](https://doi.org/10.5553/TE/187416812016017005003)

**IMPORTANT NOTE: You are advised to consult the publisher's version (publisher's PDF) if you wish to cite from it. Please check the document version below.**

*Document Version*  
 Publisher's PDF, also known as Version of record

*Publication date:*  
 2016

[Link to publication in University of Groningen/UMCG research database](#)

*Citation for published version (APA):*  
 ter Haar, J. H. M. (2016). Hoe lang zijn ouders aansprakelijk wegens slecht bewind? *Tijdschrift Erfrecht*, 2016(5), 94-98. <https://doi.org/10.5553/TE/187416812016017005003>

#### Copyright

Other than for strictly personal use, it is not permitted to download or to forward/distribute the text or part of it without the consent of the author(s) and/or copyright holder(s), unless the work is under an open content license (like Creative Commons).

The publication may also be distributed here under the terms of Article 25fa of the Dutch Copyright Act, indicated by the "Taverne" license. More information can be found on the University of Groningen website: <https://www.rug.nl/library/open-access/self-archiving-pure/taverne-amendment>.

#### Take-down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

*Downloaded from the University of Groningen/UMCG research database (Pure): <http://www.rug.nl/research/portal>. For technical reasons the number of authors shown on this cover page is limited to 10 maximum.*

# Artikel

## Hoe lang zijn ouders aansprakelijk wegens slecht bewind?

Mr. J.H.M. ter Haar\*

### 1 Inleiding

94 Minderjarigen verkrijgen soms ten gevolge van het overlijden van een persoon (meestal een familielid) een erfdeel, legaat of andere uitkering. Gedurende de minderjarigheid voeren de ouder(s) of voogd(en) het bewind over het verkregen vermogen. Het is denkbaar dat zij het niet zo nauw nemen met dit bewind en dat de kantonrechter als toezichthouder hiervan geen weet heeft. Slecht bewind en de daaruit voortvloeiende schade blijven dan verborgen. Bij het kind ontstaat soms argwaan nadat hij meerderjarig is geworden. Het spreekt voor zich dat een kind, ook na zijn minderjarigheid, niet gauw geneigd is zijn ouders aansprakelijk te stellen. Daarmee raken de familieverhoudingen immers verstoord. Een kind zal eerder besluiten een dergelijke procedure te beginnen als de verhoudingen al verstoord zijn.

De vraag in hoeverre een kind, jaren nadat hij meerderjarig is geworden, zijn ouders alsnog aansprakelijk kan stellen wegens slecht bewind is actueel, getuige twee recente zaken. De uitspraken die uit deze zaken voortvloeien, roepen vragen op over de rol van de kantonrechter, over de verplichting van ouders om aan het eind van hun bewind aan hun kinderen verantwoording af te leggen en over de toepasselijkheid van verjaringstermijnen. Alvorens op deze zaken in te gaan, volgt eerst een korte beschouwing over kantonrechtelijk toezicht en verjaringstermijnen, voor zover in dit kader relevant.

\* Mr. J.H.M. ter Haar is universitair docent notarieel recht aan de Rijksuniversiteit Groningen.

### 2 Waarborgen voor minderjarigen bij het vermogensbeheer

#### 2.1 Toezicht

Wettelijke vertegenwoordigers zijn gedurende hun bewind aan kantonrechterlijk toezicht onderhevig. De norm die ouders en voogden dienen te hanteren is gelijk: zij zijn verplicht goed bewind te voeren. Bij slecht bewind zijn ze aansprakelijk voor de daaruit voortvloeiende schade.<sup>1</sup> Voor voogden gelden beduidend strengere regels van toezicht dan voor ouders. Zo kan de kantonrechter op het bewind van voogden voortdurend toezicht uitoefenen. Iedere voogd dient aan het begin van de voogdij een boedelbeschrijving van het vermogen van de minderjarige in bij de griffie van de rechtbank.<sup>2</sup> Ook als de minderjarige een erfenis of schenking ontvangt, is de voogd hiertoe verplicht.<sup>3</sup> Bij kleine vermogens kan worden volstaan met het indienen van een verklaring.<sup>4</sup> De kantonrechter kan van de voogd verlangen dat deze periodiek een rekening indient bij de griffie van de rechtbank.<sup>5</sup> Als uit de periodieke rekening van slecht bewind blijkt, dan kan de kantonrechter de voogd ambtshalve veroordelen de schade die hieruit voortvloeit te vergoeden.<sup>6</sup> Aan het eind van de voogdij dient de voogd altijd ten overstaan van de kantonrechter aan de

1. Art. 1:253j en 1:337 lid 1 BW.

2. Art. 1:338 lid 3 BW.

3. Art. 1:342 lid 1 BW.

4. Art. 1:339 BW, het betreft een vermogen kleiner dan € 11.250. De voogd van twee of meer kinderen kan met een verklaring volstaan wanneer de goederen van de minderjarigen tezamen een waarde van € 22.500 niet te boven gaan.

5. Art. 1:359 BW.

6. Art. 1:362 BW.

inmiddels meerderjarige rechthebbende rekening en verantwoording af te leggen.<sup>7</sup>

Vanzelfsprekend worden minderjarigen in het overgrote deel van de gevallen vertegenwoordigd door hun ouders. Op het bewind van ouders wordt slechts in beperkte mate toezicht uitgeoefend (art. 1:253k van het Burgerlijk Wetboek (BW)), ongeacht of ouders het gezag alleen of samen uitoefenen. Als het gaat om erfrechtelijke verkrijgingen kent de wet slechts enkele formaliteiten, die met name gelden als de wettelijke verdeling (art. 4:13 BW) van toepassing is.<sup>8</sup> Mocht de kantonrechter op de hoogte geraken van slecht bewind, dan kan hij ingrijpen. Zo kan hij de ouders ten verhoore oproepen<sup>9</sup> en zo nodig ambtshalve een bijzondere curator in de zin van artikel 1:250 BW benoemen die de minderjarige in een procedure wegens slecht bewind vertegenwoordigt. De vraag is echter of de kantonrechter ooit op de hoogte raakt van slecht bewind. Er is immers niemand die de ouders actief controleert.

Onder het gezagsrecht dat gold vóór 2 november 1995 werden ouders die het gezag alleen uitoefenden aangemerkt als voogd. Deze ouder-voogden waren daarom aan de strengere regels van toezicht onderworpen. In de hierna te bespreken zaken gold gedurende de minderjarigheid van de kinderen nog het oude gezagsrecht.

## 2.2 Verjaringstermijnen en verlenging daarvan

Stel, slecht bewind is gedurende de minderjarigheid nooit opgemerkt. De inmiddels meerderjarige kinderen kunnen hun (voormalige) wettelijke vertegenwoordigers dan hiervoor alsnog aansprakelijk stellen. Dit kan echter niet ongelimiteerd.

Als het gaat om een vordering wegens slecht bewind zijn in het kader van verjaring verschillende wetsbepalingen relevant. Is sprake van een voogd, dan bepaalt artikel 1:377 BW dat elke rechtsvordering op grond van het voogdijbewind – zowel van de zijde van de minderjarige als van de zijde van de voogd – verjaart na verloop van vijf jaren na de dag waarop de voogdij van laatstgenoemde is geëindigd. Deze bepaling, die niet geldt ten aanzien van ouders, hangt (vermoedelijk) samen met het feit dat de voogd gedurende zijn bewind aan regels van toezicht is onderworpen, waaraan de minderjarige al de nodige waarborgen ontleent.<sup>10</sup>

Als het gaat om slecht bewind van ouders, dan zijn de algemene regels van verjaring van toepassing. Zo bepaalt artikel 3:310 lid 1 BW dat een rechtsvordering tot vergoeding van schade verjaart door verloop van vijf jaren na de aanvang van de dag, volgende op die waarop de benadeelde zowel met de schade als met de daarvoor aansprakelijke persoon bekend is geworden, en in ieder geval door verloop van twintig jaren na de gebeurtenis waardoor de schade is veroorzaakt. Interessant is voorts

artikel 3:321 BW. Op grond van het eerste lid sub b van deze bepaling bestaat een grond voor verlenging van de verjaring tussen een wettelijke vertegenwoordiger en de onbekwame die hij vertegenwoordigt. Ingevolge het tweede lid duurt deze verlengingsgrond voort totdat de eindrekening van de wettelijke vertegenwoordiger of de bewindvoerder is gesloten. In artikel 3:320 BW is overigens bepaald dat wanneer een verjaringstermijn zou aflopen tijdens het bestaan van een verlengingsgrond of binnen zes maanden na het verdwijnen van een zodanige grond, de termijn voortloopt totdat zes maanden na het verdwijnen van die grond zijn verstreken. In de navolgende te bespreken zaken spelen verjaringstermijnen een belangrijke rol.

## 3 Twee zaken

### 3.1 Nabestaandenuitkering na vliegcrash

De eerste zaak betreft een moeder die in 1977 omkwam bij de vliegcrash op Tenerife. Ze liet haar beide minderjarige dochters achter als haar erfgenamen. De vader van de kinderen, van wie de moeder gescheiden was, kreeg de voogdij over hun kinderen. De scheiding en deling van de nalatenschap vond plaats bij notariële akte, die is goedgekeurd door de kantonrechter.<sup>11</sup> De erfdelen bedroegen per kind ruim f 40.000. Daarnaast kregen de kinderen (blijkens de akte) ieder f 10.000 op grond van een reisverzekering. De vader trof namens zijn dochters een schikking met de KLM ter zake van een nabestaandenuitkering, groot (tezamen) USD 210.000. De kantonrechter verleende machtiging voor de kwijting, waaraan expliciet de voorwaarde werd verbonden dat de gelden op de bij wet voorgeschreven wijze op een beleggingsrekening zullen worden belegd. Overigens leende de vader met machtiging van de kantonrechter van ieder van zijn dochters een bedrag van f 15.000 (mede) ten einde een verbouwing te realiseren. De vader legde aan het einde van zijn bewind over zijn beheer geen rekening en verantwoording af ten overstaan van de kantonrechter, hoewel hij hiertoe op grond van artikel 1:372 BW verplicht was.

Jaren later stelt een van de dochters (geboren in 1969) haar vader aansprakelijk. Van haar vader kreeg ze slechts een bedrag van f 15.000, dat hij na aandringen als ‘vermeend tegoed’ heeft uitgekeerd. De Rechtbank Zwolle-Lelystad acht de vader aansprakelijk wegens slecht bewind.<sup>12</sup> Het Hof Arnhem-Leeuwarden meent in hoger beroep echter dat hij niet aansprakelijk is, omdat de vordering van de dochter op grond van artikel 1:377 BW vijf jaar na de aanvang van haar meerderjarigheid al is verjaard.<sup>13</sup> Van verlenging van deze termijn op grond van artikel 3:321 lid 2 BW is volgens het hof geen sprake, omdat deze bepaling ten tijde van het meerderjarig

7. Art. 1:372 BW.

8. Zie art. 4:16 lid 2, 4:17 lid 3 en 4:26 lid 2 BW.

9. Art. 1:354 BW.

10. Zie I. Jansen, *Groene Serie Personen en familierecht*, Deventer: Kluwer, art. 1:377, aant. 1 (bijgewerkt tot 1 oktober 2015) en concl. A-G Keus bij HR 20 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1492, overweging 2.8. De korte verjaringstermijn, die overigens al geldt sinds 1838, is op 1 januari 1992 verkort van tien naar vijf jaar.

11. Zie art. 3:183 lid 2 BW.

12. Rb. Zwolle-Lelystad 3 augustus 2011, ECLI:NL:RBZLY:2011:BT6861.

13. Hof Arnhem-Leeuwarden 23 april 2013, ECLI:NL:GHARL:2013:BZ8614.

worden van de dochter (op 1 januari 1988<sup>14</sup>) nog niet bestond. Laatstgenoemde bepaling dateert namelijk van 1 januari 1992. De verjaringstermijn kan volgens het hof niet op grond van redelijkheid en billijkheid buiten toepassing blijven. Daartoe overweegt het hof dat het huidige stelsel van verjaring nog maar kort geleden, na zorgvuldige en herhaalde afweging van de voor- en nadelen daarvan, tot stand is gekomen. Het hof meent kennelijk dat redelijkheid en billijkheid in de korte verjaringstermijnen is verdisconteerd.

De Hoge Raad denkt er anders over en casseert de uitspraak van het hof.<sup>15</sup> Wel degelijk kunnen objectieve verjaringstermijnen met een beroep op redelijkheid en billijkheid buiten toepassing blijven. De beoordeling hiervan dient plaats te vinden met inachtneming van alle omstandigheden van het geval. De Hoge Raad verwijst daarbij naar het arrest Van Hese/Schelde.<sup>16</sup> Bovendien heeft het hof verzuimd te beoordelen of de vader een schuld of de opeisbaarheid daarvan verborgen heeft gehouden, zodat sprake is van de toepasselijkheid van de verlengingsgrond als bedoeld in artikel 3:321 lid 1 sub f BW. De Hoge Raad verwijst de zaak door naar het Hof 's-Hertogenbosch om opnieuw te oordelen over de zaak.

Het Hof 's-Hertogenbosch komt tot de conclusie dat verjaringstermijnen van artikel 1:377 en 3:310 lid 1 BW in het onderhavige geval op grond van redelijkheid en billijkheid buiten toepassing blijven.<sup>17</sup> Daarbij onderkent het hof dat slechts bij hoge uitzondering een inbreuk op de objectieve verjaringstermijnen kan worden gemaakt. De criteria die door de Hoge Raad in het Van Hese/Schelde-arrest zijn ontwikkeld, bieden in onderhavige geval geen passende houvast. In de zaak die leidde tot genoemd arrest was sprake van een slachtoffer van asbestkanker (mesothelioom). De schade van het inademen van asbeststof bleef lang verborgen, omdat de ziekte pas jaren later ontstaat. In de onderhavige zaak is van een dergelijke naar haar aard verborgen schade geen sprake. De schade bestond immers al bij de meerderjarigheid van de dochter, maar werd door de vader verborgen gehouden. Op zichzelf beschouwd kan dit volgens het hof niet tot de conclusie leiden dat de verjaringstermijnen niet van toepassing zijn. Het hof acht voldoende bijkomende omstandigheden aanwezig om de termijnen terzijde te schuiven.

Volgens het hof heeft de vader weloverwogen de wettelijke regels inzake beleggingen en bestedingen niet nageleefd en het beheer van het vermogen van de dochter welbewust onttrokken aan het wettelijk toezicht hierop. Uit de betrokkenheid van de notaris, advocaten en de kantonrechter bij de nalatenschap en de uitkeringen blijkt dat de vader zich bewust is geweest van de toepas-

selijke regels ter zake van het voogdijbewind. Hij had – buiten de genoemde lening – het vermogen van de dochter niet zonder machtiging van de kantonrechter mogen aanwenden voor (onder andere) bouwkundige voorzieningen aan de woning of ter bekostiging van de verzorging en opvoeding van zijn dochter.<sup>18</sup> Hij heeft volgens het hof op onjuiste en onrechtmatige wijze gebruik gemaakt van de afhankelijkheidsrelatie waarin de minderjarige dochter zich jegens hem bevond en zijn bevoegdheden als voogd aangewend om het vermogen van de dochter te gebruiken voor andere doeleinden dan de door de wet vereiste doelmatige belegging.<sup>19</sup>

Het hof rekent het de vader overigens zwaar aan dat hij na herhaaldelijk verzoek van zijn dochter geen inzicht heeft willen geven in het beheer over haar vermogen en in de relevante rechtsfeiten die ten grondslag lagen aan het tijdens haar minderjarigheid aan haar opgekomen vermogen, en de belegging en besteding daarvan. Hij was immers verplicht aan het einde van zijn bewind rekening en verantwoording af te leggen, maar verzuimde deze verplichting na te komen.<sup>20</sup>

Overigens oordeelde het hof (ten overvloede) dat de vader de schuld aan zijn dochter opzettelijk voor haar verborgen heeft gehouden, zodat ook de verlengingsgrond van artikel 3:321 lid 1 sub f BW van toepassing is. De verjaring is daarom uiteindelijk verlengd tot zes maanden na de dag waarop de dochter met haar vordering bekend werd.

### 3.2 Zwitsers legaat van (biologische) grootvader

De tweede zaak leidt tot een uitspraak van de Rechtbank Noord-Holland van 2 december 2015.<sup>21</sup> De zaak betreft een dochter die zevenentwintig jaar nadat zij meerderjarig werd, haar ouders aansprakelijk stelt wegens slecht bewind. De dochter was aanvankelijk als pleegkind in het gezin van haar ouders opgenomen. Zij is daarna door hen geadopteerd. Een belangrijk verschil met de eerste zaak is dat de ouders samen het ouderlijk gezag bekleedden en (dus) niet de voogdij. Dit betekent dat zij bij het uitoefenen van hun bewind niet onderworpen waren aan voortdurend kantonrechterlijk toezicht. De dochter ontving toen zij twintig jaar was, en volgens de destijds geldende wet nog minderjarig, een legaat van haar biologische grootvader. De afgifte van het legaat (in waardepapieren, goud en contanten, tezamen waard CHF 500.000) vond plaats ten overstaan van een Zwitserse notaris.

Nadat de dochter op 27 november 1987 meerderjarig werd, is een deel van het legaat op een nieuwe rekening ten name van haar bijgeschreven. Een deel is bij de ouders blijven staan. In 2013 spreekt de dochter haar ouders er voor het eerst op aan dat zij rekening en verantwoording moeten afleggen over het door hen gevoerde beheer over het legaat. Uiteindelijk eist zij bij de rechtbank dat de ouders het beheer over het legaat aan

14. Op 1 januari 1988 werd de leeftijdsgrens voor meerderjarigheid verlaagd van 21 naar 18 jaar. Hierdoor werden zij die de 18-jarige leeftijd al hadden bereikt, maar nog geen 21 waren allen tegelijkertijd meerderjarig.

15. Zie voor de uitspraak van de Hoge Raad: HR 20 juni 2014, ECLI:NL:HR:2014:1492, NJ 2014/335.

16. HR 28 april 2000, NJ 2000/430.

17. Hof 's-Hertogenbosch 17 november 2015, ECLI:NL:GHSHE:2015:4577.

18. De vader had immers een onderhoudsplicht, zie art. 1:392 BW, zie r.o. 6.4.4.3.

19. R.o. 6.4.4.4.

20. R.o. 6.4.4.5.

21. Rb. Noord-Holland 2 december 2015, ECLI:NL:RBNHO:2015:10401.

haar overdragen en dat zij alsnog rekening en verantwoording afleggen. Zij baseert haar vordering primair op het voeren van slecht bewind door haar ouders en subsidiair op onrechtmatige daad, omdat haar ouders weigerachtig bleven het aan haar toebehorende vermogen volledig aan haar over te dragen. Volgens de dochter is haar vordering niet verjaard, omdat het beheer niet is overgedragen en omdat nimmer rekening en verantwoording is afgelegd. Bovendien zou een beroep op verjaring in strijd zijn met de redelijkheid en billijkheid.

De dochter stelt een traumatische jeugd te hebben gehad. Vervolgens verliep haar huwelijk problematisch. Na het in gang zetten van de echtscheidingsprocedure sprak zij over de gang van zaken rondom het legaat met een notaris, waarna ze besloot een vordering tegen haar ouders in te stellen.

De ouders betwisten de vordering van hun dochter. Volgens hen is de relatie met hun dochter veertig jaar goed geweest. De dochter zou in de jaren na de verkrijging van het legaat herhaaldelijk hebben verklaard dat zij graag een gedeelte van het legaat wilde schenken aan het gezin, als waardering voor de zorg die haar ouders gedurende haar leven op zich hebben genomen en de kosten die daarmee waren verbonden. Kort na de meerderjarigheid van de dochter zou tussen haar en haar ouders een uitgebreide bespreking hebben plaatsgevonden in verband met de wens van de dochter haar geërfde vermogen te splitsen. Volgens de ouders heeft destijds ook de verantwoording over het vermogen plaatsgevonden. Een deel van de erfenis is toen op naam van de ouders blijven staan. Zij mochten dit naar eigen inzicht aan het gezin besteden. Het geld zou vervolgens zijn besteed aan gezamenlijke vakanties van het gezin en aan bezoeken van de ouders aan de dochter, die regelmatig voor studie en/of werk in het buitenland verbleef. Van een slechte jeugd was volgens de ouders geen sprake (de kinderen van de dochter zijn zelfs beiden naar een van de ouders vernoemd). De ouders menen dat de vordering van de dochter reeds lang geleden is verjaard.

De rechtbank oordeelt op basis van de feiten dat door de ouders geen rekening en verantwoording meer hoeft te worden afgelegd, omdat dit in het verleden al is gebeurd, waarbij ook het beheer is overgedragen. De rechter hecht er waarde aan dat de dochter twee universitaire rechtenstudies heeft afgerond en dat zij een echtgenoot had die jurist was. Zij heeft onder deze omstandigheden onvoldoende onderbouwd dat zij niet eerder dan in 2013 haar ouders om verantwoording heeft durven vragen. Ook het feit dat zij een slechte jeugd heeft gehad, is volgens de rechtbank onvoldoende onderbouwd. Verschillende verklaringen weerspreken dit feit. Ten opzichte van de subsidiaire vordering, gebaseerd op onrechtmatig handelen, oordeelt de rechtbank dat sprake is van een geslaagd beroep op verjaring van de zijde van de ouders. De dochter wist in 1989 al dat gelden aan haar vermogen waren onttrokken. Omdat zij tot 2013 geen actie heeft ondernomen, is de termijn van twintig jaar als bedoeld in artikel 3:306 BW verstreken. Het Hof ziet in de feiten onvoldoende aanleiding de verjaring op

grond van redelijkheid en billijkheid buiten toepassing te laten.

## 4 Commentaar

### 4.1 De waarborgen die minderjarigen aan het kantonrechterlijk toezicht ontlenuen

In beide zaken werd het bewind van de ouders niet gecontroleerd. In de eerste zaak kwam dit mede door falend toezicht. Problemen hadden vrij eenvoudig kunnen worden voorkomen als de kantonrechter controle zou hebben uitgeoefend op de belegging van de gelden door de vader. De kantonrechter verbond aan zijn machtiging voor de uitkering van de nabestaandenuitkering de voorwaarde dat de gelden op de bij wet voorgeschreven wijze op een beleggingsrekening zullen worden belegd. Dat betekent dat deze gelden op grond van artikel 1:350 lid 2 BW belegd hadden moeten worden op een rekening bestemd voor belegging van gelden van minderjarigen, met het beding dat de gelden alleen worden terugbetaald met machtiging van de kantonrechter. Een dergelijk beding wordt in de praktijk ook wel ‘BEM-clausule’ genoemd.<sup>22</sup> Er is kennelijk niet gecheckt of de vader aan de voorwaarde heeft voldaan. Dit had de kantonrechter eenvoudig kunnen doen door van de vader een bankafschrift te verlangen waaruit van de voorgeschreven storting blijkt. Aan de goedkeuring van de verdeling van de nalatenschap had de kantonrechter gelijksoortige voorwaarden kunnen verbinden.

Vervolgens is nimmer periodieke rekening verlangd en heeft geen rekening en verantwoording plaatsgevonden aan het einde van het bewind, als bedoeld in artikel 1:372 BW.

Het is mijns inziens goed voorstelbaar dat ouders in de verleiding komen om gelden die aan hun kinderen toebehoren te besteden aan gezinsuitgaven, zeker als financiële moeilijkheden ontstaan. Dergelijke bestedingen zijn echter in strijd met de verplichting van ouders het vermogen doelmatig te beleggen (art. 1:350 lid 1 BW). Ouders mogen het vermogen van hun minderjarige kinderen alleen anders aanwenden met machtiging van de kantonrechter. De BEM-rekening biedt minderjarigen, ook onder huidig gezagsrecht, in de praktijk een belangrijke en effectieve waarborg.

In de tweede zaak was sprake van een legaat. Voor het aanvaarden van een legaat waaraan geen voorwaarden of lasten zijn verbonden, is geen kantonrechterlijke machtiging vereist.<sup>23</sup> Het legaat bleef daarom geheel buiten het gezichtsveld van de kantonrechter. Het is opvallend dat – zoals de ouders beweren – aan het eind van het bewind met de dochter afgesproken zou zijn dat een

22. Wat onder de afkorting BEM wordt verstaan, is niet geheel duidelijk. Men kan o.a. denken aan Beheer Eigen vermogen Minderjarigen. Zie over de BEM-clausule o.a. W.M. Schonewille & J.L. Zijlma, *De BEM-clausule, een ondergeschoven kindje?*, VR 2006, afl. 5, p. 137-141. Zie ook T. Loonen & E. Weller, *De BEM-clausule: tussen theorie en praktijk*, TvCo 2006, afl. 3, p. 59-65.

23. Zie a contrario: art. 1:345 lid 1 sub c BW.

deel van het legaat bij de ouders zou blijven. Het is de vraag of dit ook gebeurd was als rekening en verantwoording ten overstaan van de kantonrechter had plaatsgevonden. Het is immers niet vanzelfsprekend dat ouders als waardering voor de verzorging en opvoeding van hun kinderen een schenking ontvangen.

Op mogelijke verbetering van de regels rondom toezicht wil ik in deze bijdrage niet ingaan. Momenteel is in opdracht van het ministerie van Veiligheid en Justitie onderzoek gaande naar de waarborgen die minderjarigen op grond van toezicht ondervinden en de mogelijke verbetering daarvan. Het onderzoek nadert voltooiing, op de resultaten wil ik niet vooruitlopen. Ik volsta daarom met het benadrukken van het praktisch belang van de BEM-rekening.

#### 4.2 Verplichting tot het afleggen van rekening en verantwoording

In beide zaken speelt rekening en verantwoording aan het einde van het bewind een rol. In de eerste zaak staat vast dat aan het einde van het bewind geen rekening en verantwoording, als bedoeld in artikel 1:372 BW, heeft plaatsgevonden. Dit verzuim van de ouder-voogd was van grote betekenis bij het oordeel van het hof de verjaringstermijnen buiten toepassing te laten. Interessant is de vraag in hoeverre ouders – nu zij niet meer als voogd kwalificeren – tot het afleggen van rekening en verantwoording verplicht zijn. De wet geeft hiervoor geen expliciete bepaling. In de literatuur neemt men aan dat ouders desgevraagd verplicht zijn tot het afleggen van rekening en verantwoording aan hun kinderen, omdat zij immers wettelijk verplicht zijn hun bewind als goede bewindvoerders te voeren.<sup>24</sup> In paragraaf 2.2 werd gewezen op artikel 3:321 lid 2 BW, waaruit voortvloeit dat de verlengingsgrond voor verjaring, die geldt tussen een wettelijke vertegenwoordiger en de onbekwame die hij vertegenwoordigt, voortduurt totdat de eindrekening van de wettelijke vertegenwoordiger is gesloten. Aannemelijk is dat deze bepaling geldt voor zowel voogden als ouders. De bepaling impliceert dat zo lang geen eindrekening is gedaan aan de kinderen, een schadevergoedingsvordering wegens slecht bewind niet verjaart. A-G Keus vraagt zich in zijn conclusie bij HR 20 juni 2014 af wat onder ‘eindrekening’ wordt verstaan. Zou het niet voldoende zijn dat de voormalig wettelijke vertegenwoordiger of bewindvoerder het batig saldo van het door hem gevoerde bewind (al dan niet correct) heeft vastgesteld en heeft overgemaakt aan degene voor wie hij optrad, waarmee deze kennelijk genoegzaam?<sup>25</sup> Mijns inziens kan een dergelijke soepele interpretatie niet zonder meer gelden voor de voogd. Hij dient immers te voldoen aan het bepaalde in artikel 1:372 BW. Omdat voor ouders deze formele verplichting niet geldt, kan wellicht met minder dan een expliciete (papier) rekening en verantwoording worden volstaan. De omstandigheden van het geval zullen hierbij een rol spe-

len. In de zaak van het Zwitserse legaat concludeert de rechtbank vrij gemakkelijk dat rekening en verantwoording door de ouders heeft plaatsgevonden.

#### 4.3 Doorbreken van verjaringstermijnen

De zaak rondom de nabestaandenuitkering illustreert dat verjaringstermijnen niet snel worden doorbroken. Dat in de zaak van het Zwitserse legaat de verjaringstermijn niet werd doorbroken, wekt geen verbazing. De dochter in kwestie wist immers van het vermogen dat bij haar ouders was gebleven. Het feit dat vermogen voor de kinderen verborgen is gebleven, is een belangrijke factor bij de beoordeling of kinderen op grond van redelijkheid en billijkheid alsnog aanspraak kunnen maken op vermogen dat hun toekomt. Hierbij speelt ook de verlengingsgrond van artikel 3:321 lid 1 sub f BW een rol.

## 5 Conclusie

Minderjarigen die een erfdeel, legaat of andere uitkering ter zake van een overlijden ontvangen, zijn afhankelijk van hun ouders, die het bewind voeren over de verkrijging. Kinderen die van slecht bewind niet op de hoogte zijn, hebben zodra zij meerderjarig zijn nog maximaal twintig jaar de mogelijkheid hun ouders aansprakelijk te stellen. Zeer bijzondere omstandigheden kunnen met zich brengen dat de verjaringstermijn niet wordt toegepast. Daarbij speelt onder andere een rol in hoeverre ouders de aanspraken van hun kinderen verborgen hebben gehouden en of er ooit een eindrekening heeft plaatsgevonden, waarbij het beheer van een bepaald vermogen aan de kinderen is overgedragen. Vanzelfsprekend is het beter dat slecht bewind van ouders zo veel mogelijk wordt voorkomen. Kantonrechtelijk toezicht op hun vermogensbeheer is beperkt, maar kan door het gebruik van de zogenaamde BEM-rekening toch effectief zijn. De kantonrechter kan bij het verlenen van machtiging voor ontvangst van uitkeringen of bij het verlenen van goedkeuring aan een verdeling aan zijn machtiging of goedkeuring de voorwaarde verbinden dat de ten behoeve van een minderjarige vrijgekomen gelden op een BEM-rekening worden gestort. Het is dan wel van belang dat hij controleert dat dit ook daadwerkelijk gebeurt. Voorts is van belang dat notarissen die bij een nalatenschap met minderjarige verkrijgers zijn betrokken, de wettelijke vertegenwoordiger(s) erop wijzen dat zij op grond van de wet verplicht zijn het vermogen dat minderjarigen toekomt doelmatig te beleggen en dat dit (mede) inhoudt dat zij op grond van artikel 1:350 lid 2 BW ook uit zichzelf al verplicht zijn dit vermogen te beleggen op een BEM-rekening. Voor andere vormen van belegging of besteding is kantonrechtelijke machtiging vereist.

24. Zie Jansen, GS Personen en familierecht, Boek 1, titel 14, afd. 6, par. 11, aant. 1.

25. Zie overweging 2.8.